

[Anker Lau.]

Efter at have hørt den højtærede ministers fremsættelsestale forekommer det mig berettiget ved denne lejlighed at sige lidt om begreberne priser, avance og konkurrence i almindelighed.

Af ministerens tale måtte man få det indtryk, at en pris var et tal, som man blot skrev på en prislister, så lå den fast under alle forhold. Ministeren synes at forudsætte, at mærkevarsystemet, bruttoprissystemet, der dog også er underkastet konkurrencens lov, er det fremherskende her i landet. Ministeren har jo netop selv bekæmpet dette system; det er ikke og har ikke været det fremherskende i det danske erhvervsliv og skal efter min mening heller ikke være det.

Men så let er det ikke. I almindelighed må man sælge til de priser, konkurrencen tillader, og hvor konkurrencen er begrænset, har vi jo monopolloven. Ofte må varer af mange forskellige grunde sælges med tab; ingen finder på at erstatte erhvervene disse tab. Ofte sælges varer til forskellige priser som led i et større hele. En pris er kun sjældent en een gang fastlagt størrelse og skal heller ikke være det; først når året er gået, opdager erhvervsvirksomheden, hvad den i virkeligheden har haft ud af det.

Nogle prisstigninger bringer rigdom til landet, andre bringer fattigdom. Eksportprisernes stigning vil gøre os velhavende, medens importprisernes stigning bringer os fattigdom. I disse dage oplever vi et prisfald på landbrugets varer, altså på maden, som vi utvivlsomt alle her erkender er til skade for landet — men naturligvis skal der nok være dem, der glæder sig derover af andre grunde — det er også et led i billedet i dag. Uden hensyn til godt eller ondt fra prisudviklingens side har vi imidlertid stadig her i landet også i fremtiden pristalsreguleringen af lønningerne; det er dog endelig også noget, man må understrege i den nuværende, noget nervøse situation.

Priserne er iøvrigt ligesom renten og valutakurserne balanceredskaber, som den liberale økonomi bygger på. Når en pris stiger, kan det være udtryk for øgede produktionsomkostninger, men det, der afgør forbrugerprisen, er efterspørgslen, og ofte er prisstigninger udtryk for et misforhold mellem tilbud og efterspørgsel.

Hvis man så benytter sig af pristalsreguleringen på omkostningerne, kommer man aldrig ud af dette misforhold, og så griber man til højere skatter, afgifter og told o. s. v. for at bremse efterspørgslen. Det er hele denne udvikling, vi har set i de senere år.

Alt dette kunne man undgå ved at lade prismekanismen virke efter dens hensigt. Når prisen stiger, købes der mindre, og forholdet mellem tilbud og efterspørgsel trækker sig i lave. Opstår der så herved sociale problemer, er vi jo ikke ukendt med at løse dem. Mange af de problemer, der nu sætter os grå hår i hovedet, ville løse sig af sig selv, hvis vi alle forstod dette, og hvis de folk, som arbejderne har tillid til, ville sige det til dem og ville slå en streg over mere end en menneskealders propaganda mod andre dele af den danske befolkning.

Man har tilsyneladende det indtryk, at avancen er noget, der uden videre kan sidestilles med lønindtægt. Det er også helt forkert. Avancen har mange andre opgaver end at skaffe dækning for det, en forretningsindehaver skal bruge til at leve af; den skal bl. a. indeholde lønnen til medarbejderne, den skal indeholde en rimelig opsparring til finansiering af forretningens vækst, til højere priser og højere omkostninger. Jo mere disse ting stiger, jo mere kapital skal der bruges. Avancen skal endelig dække den risiko, som enhver virksomhed er udsat for. Ingen tænker på at dække tabene, medens alle synes ude efter fortjenesten, når der er nogen.

Og så endelig konkurrencen, som enhver socialdemokrat og kommunist altid forudsætter afgået ved døden — undtagen den, der kommer fra udlandet; den må man for enhver pris undgå. Mon vi dog ikke alle her har et temmelig stærkt indtryk af, at dette med, at konkurrencen er død, mere er en politisk påstand med perspektiv end en realitet? Vi, der kender erhvervslivet, ved, i hvor høj grad konkurrencen nu udfolder sig, og det er helt i sin orden, at denne udvikling får lov til at fortsætte.

Vi har imidlertid en regering, der netop fremmer enhver udvikling i modsat retning gennem monopoler, kontrol, indseende o. s. v. Vi har en regering, som holder konkurrencen ude på markedet for færdigvarer,